

I Congrés Internacional de Neologia en les llengües romàniques (Barcelona, maig del

ORE

[Metadata, citation and similar papers at core.a](#)

ed by Revistes Catalanes amb Accés Obert

seus parlants. Una llengua sense activitat neològica pot arribar a ser una llengua morta. La creativitat lèxica és un dels mesuradors de la vitalitat de les llengües. La neologia, doncs, és un factor inherent a les llengües. I, des d'aquesta perspectiva, la neologia és un tema d'estudi de la lingüística. Amb aquestes assumpcions, entre els dies 7 i 10 de maig de 2008, va tenir lloc a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans el *I Congrés Internacional de Neologia en les llengües romàniques* (CINEO), organitzat per l'Observatori de Neologia de la Universitat Pompeu Fabra amb el patrocini de diferents organismes acadèmics i administratius, nacionals i internacionals.

CINEO, sota la presidència dels doctors Antoni M. Badia i Margarit i Bernard Quemada, va proposar un ampli programa de conferències, comunicacions, pòsters i taules rodones, en un entorn de debat acadèmic que pretén afavorir l'intercanvi d'idees i perspectives sobre problemes i qüestions relacionades amb el futur de les llengües en relació amb la seva força creativa.

En concret s'hi van presentar 85 comunicacions, 40 pòsters, 5 conferències i 2 taules rodones. Les comunicacions tractaven temes de les sis línies temàtiques següents: estudis descriptius i contrastius de la neologia a les diferents llengües romàniques, aspectes socials i sociolingüístics dels neologismes, qüestions teòriques sobre la neologia, estudis sobre la neologia i les llengües minoritàries o minoritzades, aspectes cognitius i comunicatius de la neologia, i qüestions aplicades (reconeixement i classificació de neologismes, tractament automàtic de la neologia, presentació de projectes i activitats neològiques).

La conferència inaugural «La néologie, témoin des changements sociaux» va anar a càrrec del Dr. Marcel Diki-Kidiri, professor del Département Afrique del INALCO (Institut national des lan-

gues et civilisations orientales) i responsable de recerca al laboratori LLACAN (Langage, Langues et Culture d'Afrique Noire) del CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique). El segon dia va ser el Dr. Salah Mejri, professor de la Université Paris XIII, director del laboratori Lexiques, dictionnaires et Informatique del Centre National de la Recherche Scientifique i coordinador de l'*Atlas linguistique* de Tunísia, que va abordar un aspecte més tecnològic de la neologia: «Néologie et traitement automatique». A la meitat del congrés la professora Sara Álvarez, directora de la carrera de Traductorado de la Facultat de Dret de la Universidad de la República (Montevideo, Uruguai), va pronunciar la conferència «La neología en la bi-lancia de tradición y novedad en el lenguaje», en què posava sobre la taula els problemes de normativa i els manlleus. El penúltim dia del congrés el Dr. Vittorio Coletti, professor d'història de la llengua italiana a la Facultat de Lletres i Filosofia de la Università di Genova, i soci nacional de l'Accademia della Crusca (Itàlia), en la conferència «Accoglienza e dimensioni delle parole nuove nella lingua e nella lessicografia italiana» va relacionar la neologia i la lexicografia a través d'un recorregut històric per la lexicografia italiana. El Dr. Jean-Claude Boulanger, professor al Departament de Llengües, Lingüística i Traducció de la Université Laval (Quebec), on imparteix classes de lexicologia, lexicografia i història de la llengua francesa, va cloure el congrés amb una conferència molt emotiva «Sur l'existence des concepts de *néologie* et de *néologisme*».

Es van celebrar també dues taules rodones. La primera amb un enfocament tecnològic sobre «Criteris de neologicitat i extracció automàtica» va ser moderada per Xosé María Gómez Clemente, professor de Filologia Gallega a la Universidade de Vigo, i hi van intervenir: Pierre Auger, professor i director del Departament de Llengües, Lingüística i Traducció de la Facultat de Lletres de la Université Laval (Quebec), Jean Quirion, professor de terminologia i de traducció a la Université du Québec en Outaouais, Antoinette Renouf, professora de llengua anglesa i lingüística a la Birmingham City University i Jean-François Sablayrolles, professor de la Université Paris XIII i membre del laboratori Lexiques, dictionnaires, informatique del Centre National de la Recherche Scientifique. Aquesta taula rodona es va centrar en l'anàlisi dels possibles criteris de neologicitat que es poden aplicar a l'hora d'identificar una paraula nova, tema que té una importància rellevant en l'extracció automàtica de candidats a neologismes, ja que, en general, els extractors funcionen únicament a partir del criteri d'exclusió lexicogràfica.

La segona taula rodona va abordar el tema «Importància de la neologia en les llengües romàniques»; va ser moderada per John Humbley, professor de terminologia i traducció especialitzada a la Unitat de Formació i Recerca Études interculturelles de langues appliquées de la Université Paris-Diderot i hi van participar Giovanni Adamo, professor de la Università degli Studi di Roma «La Sapienza» i director de recerca de l'ILIESI-CNR (Istituto per il Lessico Intellettuale Europeo e Storia delle Idee - Consiglio Nazionale delle Ricerche), Ieda Alves, professora de filologia i llengua portuguesa del Departament de Llengües Clàssiques i Vernacles de la Universidade de São Paulo, Josep Martines Pérez, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant, Louis-Jean Rousseau, secretari del Comité d'officialisation linguistique i responsable de la cooperació internacional de l'Office québécois de la langue française. Aquesta taula rodona, que reunia lingüistes i investigadors universitaris, especialistes en l'observació de la neologia i de la planificació lingüística, va ser interessant perquè cadascun dels participants va exposar les característiques de la neologia en la seva llengua pròpia, partint, fonamentalment, de l'experiència de les institucions on desenvolupen la seva tasca de recerca. També es va tractar una qüestió fonamental com és la de l'harmonització de la neologia en llengües plurinacionals com el francès, l'espanyol i el portuguès.

Van assistir a CINEO 250 persones de 30 països diferents amb perfils professionals i de recerca relacionats amb la traducció, la terminologia, la lexicografia o la mediació cultural i social (mediadors culturals, periodistes, etc.), la planificació lingüística, la gestió de llengües i la lin-

güística en general. La variada procedència geogràfica dels participants garanteix la representativitat de les diferents llengües romàniques.

L'Observatori de Neologia, un projecte que va néixer a la Universitat de Barcelona l'any 1989 i ara està ubicat a l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, duu a terme un treball sistemàtic de recopilació i anàlisi dels neologismes lèxics que apareixen als mitjans de comunicació, a altres revistes periòdiques i a la ràdio. Aquests neologismes s'apleguen en un banc de dades de neologia, BOBNEO, que es pot consultar per Internet (<http://obneo.iula.upf.edu/bobneo/index.php>) i els resultats del treball de l'Observatori han estat objecte de diverses publicacions (<http://www.iula.upf.edu/obneo/obpublica.htm>).

El treball de l'Observatori de Neologia, previst des del seu inici sobre les llengües catalana i castellana, ha guanyat en diversitat i consistència amb la creació de diverses xarxes que abracen des de les diferents varietats de la llengua catalana (xarxa NEOXOC, en constitució) i de la llengua espanyola: sis varietats llatinoamericanes (projecte Antenas neológicas: Argentina, Cuba, Mèxic, Perú, Uruguai i Xile) i també varietats peninsulars (xarxa NEOROC: Màlaga, Múrcia i València). L'any 2003 l'Observatori va impulsar un nou projecte de neologia sobre les llengües romàniques, que s'ha traduït en la constitució d'una xarxa d'observatoris de totes les llengües romàniques amb les seves varietats (xarxa NEOROM: català, castellà, francès –França, Quebec i Bèlgica–, gallec, italià, portuguès –Portugal i Brasil– i romanès). A CINEO hi va haver un espai d'exposició dedicat a cadascuna d'aquestes xarxes.

Les conclusions del congrés, a càrrec del Dr. Martí, president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i del Dr. Pascual, vicedirector de la Real Academia Española, van recollir els tres acords següents:

1. La publicació en forma d'actes, a càrrec de l'Observatori de Neologia de la Universitat Pompeu Fabra, de totes les intervencions del congrés.
2. El desig que aquest Congrés sobre la neologia en les llengües romàniques esdevingui un punt de partença que continuï indefinidament. Que se celebri periòdicament. Que des de les xarxes de neologia se n'organitzin altres edicions en diversos llocs.
3. Amb la voluntat d'enfortir les relacions entre els parlants de llengües romàniques, seria molt profitós que es creés una associació internacional de neologia, que treballés sistemàticament amb les institucions implicades en cada país en les polítiques lingüístiques i amb les institucions acadèmiques. I es va constituir una comissió gestora impulsada per M. Teresa Cabré.

Per finalitzar, voldríem transcriure les últimes paraules del Dr. Martí en l'acte de clausura del congrés com a testimonial del suport que va donar l'acadèmia a la continuïtat d'aquesta iniciativa: «En aquesta línia, la meua intervenció, més que de record de les conclusions a què vostès han arribat, vol ser sobretot testimonial. Vull manifestar-los que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, l'acadèmia de la llengua catalana, es compromet formalment avui en les tasques que en l'àmbit de la neologia han plantejat vostès. Comptin amb la Secció Filològica. Ara ja som darrere de la Universitat Pompeu Fabra, som receptius, estem oberts i col·laborem respecte a tot el que fa en neologia, mitjançant més concretament l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada i l'Observatori de Neologia. Volem, perquè la realitat ens ho exigeixi, anar encara més endavant».

Ona DOMÈNECH
Rosa ESTOPÀ
Universitat Pompeu Fabra